Európsky parlament
2019-2024

PRIJATÉ TEXTY

P9_TA(2023)0458

Vykonávanie Nástroja susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa

Uznesenie Európskeho parlamentu z 12. decembra 2023 o vykonávaní Nástroja susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa (2023/2029(INI))

Európsky parlament,

– so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“), a najmä na jej články 209 a 212 a článok 322 ods. 1,

– so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/947 z 9. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa, mení a zrušuje rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 466/2014/EÚ a zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1601 a nariadenie Rady (ES, Euratom) č. 480/2009[1],

– so zreteľom na správu Komisie z 8. novembra 2022 s názvom Výročná správa za rok 2022 o vykonávaní nástrojov vonkajšej činnosti Európskej únie v roku 2021 (COM(2022)0578),

– so zreteľom na rôzne správy Európskeho dvora audítorov (EDA) o vonkajšom financovaní EÚ, najmä na osobitnú správu č. 14/2023 s názvom Programovanie Nástroja susedstva, rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa: Ucelené programy s nedostatočnými metódami na prideľovanie finančných prostriedkov a monitorovaním vplyvu a osobitnú správu č. 09/2018 s názvom Verejno-súkromné partnerstvá v EÚ: Rozsiahle nedostatky a obmedzené prínosy,

– so zreteľom na spoločné oznámenie Komisie a vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku z 1. decembra 2021 s názvom Global Gateway (JOIN(2021)0030),

– so zreteľom na závery Rady zo 14. júna 2021 o posilnení európskej

[1] Ú. v. EÚ L 209, 14.6.2021, s. 1.

finančnej štruktúry pre rozvoj,

– so zreteľom na správu Komisie z 24. marca 2022 s názvom Plán Komisie na zlepšenie európskej finančnej štruktúry pre rozvoj a správa o pokroku za rok 2021 (COM(2022)0139),

– so zreteľom na závery Rady zo 14. júna 2021 o posilnení záväzku Tímu Európa v oblasti ľudského rozvoja,

– so zreteľom na závery Rady z 20. mája 2022 o obnovenom partnerstve EÚ s najmenej rozvinutými krajinami,

– so zreteľom na svoje uznesenie z 18. apríla 2018 o vykonávaní nástrojov Únie na financovanie vonkajšej činnosti: preskúmanie v polovici trvania v roku 2017 a budúca architektúra po roku 2020[1],

– so zreteľom na svoje uznesenie zo 17. apríla 2018 o vykonávaní nástroja rozvojovej spolupráce, nástroja humanitárnej pomoci a Európskeho rozvojového fondu[2],

– so zreteľom na svoju pozíciu prijatú v prvom čítaní 27. marca 2019 k návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce[3],

– so zreteľom na svoje uznesenie z 24. novembra 2022 o budúcej európskej finančnej štruktúre pre rozvoj[4],

– so zreteľom na svoje uznesenie z 23. júna 2022 o implementácii a plnení cieľov udržateľného rozvoja[5],

– so zreteľom na svoje uznesenie z 15. júna 2023 o implementácii a plnení cieľov udržateľného rozvoja[6],

– so zreteľom na svoje odporúčanie z 15. marca 2023 Rade a podpredsedovi Komisie/vysokému predstaviteľovi Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku o zhodnotení fungovania ESVČ a o posilnení postavenia EÚ vo svete[7],

– so zreteľom na svoje uznesenie z 25. novembra 2020 o zlepšovaní účinnosti rozvoja a efektívnosti pomoci[8],

– so zreteľom na článok 54 rokovacieho poriadku, ako aj na článok 1 ods. 1 písm. e) rozhodnutia Konferencie predsedov z 12. decembra

---

1 Ú. v. EÚ C 390, 18.11.2019, s. 76.
2 Ú. v. EÚ C 390, 18.11.2019, s. 33.
3 Ú. v. EÚ C 108, 26.3.2021, s. 312.
4 Ú. v. EÚ C 167, 11.5.2023, s. 57.
5 Ú. v. EÚ C 32, 27.1.2023, s. 28.
6 Prijaté texty, P9_TA(2023)0250.
7 Prijaté texty, P9_TA(2023)0077.
8 Ú. v. EÚ C 425, 20.10.2021, s. 73.

2002 o postupe schvaľovania vypracovania iniciatívnych správ a na prílohu 3 k tomuto rozhodnutiu,

– so zreteľom na spoločné rokovania Výboru pre zahraničné veci a Výboru pre rozvoj podľa článku 58 rokovacieho poriadku,

– so zreteľom na stanovisko Výboru pre rozpočet,

– so zreteľom na správu Výboru pre zahraničné veci a Výboru pre rozpočet (A9-0374/2023),

A. keďže Európska únia a jej 27 členských štátov EÚ spolu sú aj naďalej najväčším poskytovateľom vonkajšej pomoci na svete, ktorý predstavuje približne 43 % celkovej oficiálnej rozvojovej pomoci (ďalej len „ODA“) poskytovanej rozvojovým krajinám všetkými darcami OECD; keďže nástroje na financovanie vonkajšej činnosti sú hlavné mechanizmy na podporu činnosti EÚ na svetovej scéne a keďže vonkajšia činnosť EÚ má pre európskych občanov čoraz väčší význam;

B. keďže Nástroj susedstva, rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa (ďalej len „nástroj“) nadobudol účinnosť 14. júna 2021 a spojil predchádzajúce nástroje do jedného nástroja; keďže tento nástroj s celkovým rozpočtom 79,5 miliardy EUR predstavuje historickú zmenu vo vonkajšej a rozvojovej politike EÚ;

C. keďže Komisia je zodpovedná za identifikáciu, formulovanie, vykonávanie, monitorovanie a hodnotenie pomoci EÚ; keďže Európska služba pre vonkajšiu činnosť (ďalej len „ESVČ“) má za úlohu zabezpečiť kontinuitu a súdržnosť vonkajších politík EÚ s integrovaným prístupom, ktorý zahŕňa tento nástroj; keďže Európsky parlament zodpovedá za demokratický dohľad a kontrolu a v rámci spolurozhodovacieho postupu je spoluzákonodarcom; keďže vytvorenie prístupu Tímu Európa by malo prispieť k vytvoreniu jednotného strategického koordinačného rámca pre vonkajšiu reakciu EÚ na hlavné výzvy; keďže tento prístup umožňuje ďalšiu spoluprácu medzi inštitúciami EÚ, členskými štátmi a Európska investičná banka (ďalej len „EIB“), čím sa neustále zvyšuje kolektívna účinnosť a viditeľnosť EÚ; keďže nástroj sa má vykonávať prostredníctvom kombinácie spôsobov vrátane dvojstrannej spolupráce, grantov pre rôznych partnerov a investičného rámca;

D. keďže rámec nástroja pre vonkajšie investície spája kombinované financovanie a záruky v rámci záruky pre vonkajšiu činnosť (EAG) Európskeho fondu pre udržateľný rozvoj plus (ďalej len „EFSD+“), ktorú majú realizovať oprávnení partneri na základe otvoreného prístupu a spolupráce, pričom osobitnú úlohu zohráva EIB; keďže EFSD+ výrazne rozširuje finančné krytie svojho predchodcu, EFSD, a prostredníctvom EAG bude môcť zaručiť operácie až do výšky 53,4 miliardy EUR; keďže zásada prvoradosti politiky musí viesť k spolupráci, ktorá sa riadi politickými cieľmi, a zabezpečiť, aby bola

európska finančná štruktúra pre rozvoj v tomto ohľade zosúladená;

E. keďže cieľom stratégie Global Gateway je zvýšiť geopolitickú váhu EÚ na globálnej scéne prostredníctvom posilnenia inteligentných, čistých a bezpečných prepojení v oblasti digitálnych technológií, energetiky a dopravy a posilnenia systémov zdravotníctva, vzdelávania a výskumu na celom svete v rámci Agendy OSN 2030 pre udržateľný rozvoj a jej cieľov udržateľného rozvoja;

F. keďže nerovnosti sú jednou z hlavných príčin nestability, neistoty a násilia;

G. keďže podpora ľudských práv je základom vonkajšej činnosti EÚ;

H. keďže ľudský rozvoj zostáva kľúčovou oblasťou vonkajšej a rozvojovej politiky EÚ; keďže investície do zdravotnej starostlivosti, vzdelávania, výživy a sociálnej ochrany sú mimoriadne dôležité na zabezpečenie všeobecného prístupu k týmto službám, ktoré predstavujú základné ľudské práva;

I. keďže nástroje EÚ na financovanie vonkajšej činnosti často dosahujú hranice svojich možností v dôsledku obmedzeného množstva zdrojov; keďže od prijatia nariadenia, ktorým sa ustanovuje nástroj, došlo k udalostiam, ako je ruská agresívna vojna proti Ukrajine, ktorá zhoršila globálnu potravinovú krízu a vyvolala energetickú krízu a krízu životných nákladov a štátneho dlhu na celom svete a vytvorila hospodársku neistotu, ktorá môže ďalej destabilizovať členské štáty a tretie krajiny, a vplyv pandémie ochorenia COVID-19 zhoršil situáciu do takej miery, že je potrebné vykonať skoré hodnotenie nástroja v polovici trvania a revíziu viacročného finančného rámca (ďalej len „VFR“) v polovici trvania;

J. keďže pandémia ochorenia COVID-19 prehĺbila už aj tak značnú medzeru vo financovaní cieľov udržateľného rozvoja a spôsobila celkový pokles zdrojov o 700 miliárd USD, pričom zároveň je potrebné ich výrazne zvýšiť, aby sa reagovalo na existujúcu medzeru v rozvojových krajinách ešte pred pandémiou; keďže 80 % rezervy sa už využilo a malo by sa zvážiť jej zvýšenie; keďže súčasné politické a finančné vedenie EÚ a úsilie EÚ nie sú dostatočné na dosiahnutie Európskeho konsenzu o rozvoji, cieľov udržateľného rozvoja a cieľov Parížskej dohody a na riešenie ďalších naliehavých globálnych výziev, najmä zhoršujúcej sa zmeny klímy, dôsledkov pandémie ochorenia COVID-19 a násilných konfliktov, čo znamená, že treba vyvinúť spoločné úsilie na medzinárodnej úrovni s cieľom zabezpečiť, aby bol nástroj schopný reagovať na tieto nové výzvy;

K. keďže realizáciu projektov v rámci nástroja zatiaľ nemožno úplne vyhodnotiť, pretože je ešte len v počiatočnom štádiu; keďže v hodnotení v polovici obdobia, ktoré sa očakáva v roku 2024, by sa malo posúdiť, či nástroj prispieva k strategickým prioritám EÚ a či účinne presadzuje jej hodnoty v partnerských krajinách, podporuje

ľudské práva, prispieva k znižovaniu chudoby a nerovností a podporuje udržateľný rozvoj tretích krajín a či sa finančné prostriedky v rámci nástroja prideľujú na základe potrieb a rozvojových stratégií tretích krajín;

L. keďže Európsky dvor audítorov dospel v roku 2023 k záveru, že v metódach prideľovania finančných prostriedkov a monitorovania vplyvu existovali nedostatky, že široký rozsah pôsobnosti nástroja mohol obmedziť jeho vplyv a že bolo potrebné zlepšiť spôsob prideľovania a monitorovania rozvojovej pomoci;

M. keďže tento nástroj by sa mal využívať na vytváranie užších a účinnejších partnerstiev s tretími krajinami, ktoré prinášajú hmatateľné výsledky na základe spoločných záujmov, strategických priorít, štruktúrovanej a účinnej spolupráce a jasných dlhodobých cieľov; keďže vzťahy medzi EÚ a Afrikou a susedské vzťahy majú mimoriadny strategický význam; keďže nástroj by sa mal využívať na zabezpečenie spravodlivej zelenej transformácie, podporu miestnej pridanej hodnoty a dodržiavanie zásady „nespôsobovať významnú škodu“; keďže účinnosť, efektívnosť a vplyv nástroja na rozvoj sú kľúčové ukazovatele, ktoré treba sledovať;

N. keďže od prijatia nástroja sa geopolitická súťaž vyvíjala a zvyšovala; keďže to stavia nástroj do nového a naliehavejšieho svetla; keďže Global Gateway je odpoveďou na túto výzvu, ktorej cieľom je poskytnúť partnerským krajinám životaschopnú a atraktívnu alternatívu, ktorá prináša trvalé výhody pre miestne komunity; keďže je potrebné lepšie informovať o činnostiach EÚ v partnerských krajinách a zviditeľniť ich; keďže napriek zameraniu Global Gateway na geopolitické ciele EÚ musí oficiálna rozvojová pomoc v rámci nástroja slúžiť dlhodobému udržateľnému rozvoju v partnerských krajinách;

Všeobecné úvahy

1. víta návrh Komisie na revíziu VFR na roky 2021 – 2027 s dodatočnými finančnými prostriedkami na okruh 6, keďže súčasný finančný plán je pre nástroj, ktorý je nedostatočne financovaný, a mal by sa lepšie zosúladiť s geopolitickými ambíciami a globálnymi záväzkami EÚ; berie na vedomie dodatočné prostriedky navrhnuté Komisiou pre okruh 6, z ktorých 9,5 miliardy EUR by bolo vyčlenených na riešenie vonkajšieho rozmeru migrácie vrátane vonkajších výziev, 3 miliardy EUR na rezervu nástroja nazvanú Rezerva na vznikajúce výzvy a priority a 2,5 miliardy EUR na rezervu na solidaritu a núdzovú pomoc;

2. zdôrazňuje potrebu prehodnotiť vonkajšie a rozvojové politiky EÚ vzhľadom na medzery vo financovaní, zvyšovanie nerovností medzi krajinami a v rámci nich a globálnu potravinovú neistotu; uznáva vplyv geopolitických zmien, najmä útočnej vojny Ruska proti

Ukrajine, nové priority EÚ, zvýšený význam strategických partnerstiev s partnerskými krajinami v súlade so zásadou súdržnosti politík v záujme rozvoja a osobitnú úlohu investícií EÚ, ktoré musia odrážať hodnoty a záujmy EÚ aj našich partnerov; ďalej zdôrazňuje, že je potrebné, aby sa v rámci tohto preskúmania posúdilo, či sa plnia ciele nástroja zamerané na znižovanie chudoby a nerovností a podporu ľudských práv a dlhodobého udržateľného rozvoja partnerských krajín;

3. opätovne potvrdzuje, že vzhľadom na prebiehajúcu ruskú útočnú vojnu neochvejne podporuje Ukrajinu vo všetkých jej rozmeroch vrátane humanitárnej pomoci, obnovy, rekonštrukcie a modernizácie vzhľadom na prebiehajúcu ruskú útočnú vojnu; zdôrazňuje však, že táto podpora by nemala ísť na úkor iných partnerov ODA a tretích krajín, ktoré sú nepriaznivo ovplyvnené ruskou útočnou vojnou, a ktorých financovanie zo strany EÚ by sa nemalo znižovať; vyzýva preto na dôkladné vyhodnotenie zdrojov nástroja, v rámci ktorého by sa malo posúdiť aj to, či sú dostatočné na dosiahnutie cieľov nástroja stanovených v nariadení, ktorým sa nástroj zriaďuje, aby sa zdroje nástroja zodpovedajúcim spôsobom zvýšili a aby sa zabezpečilo, že budú aj naďalej relevantné v kontexte pretrvávajúcich geopolitických výziev, umožnia, aby bola EÚ vnímaná ako dôveryhodný partner, a budú pôsobiť proti vplyvu iných globálnych mocností;

4. víta konsolidáciu väčšiny vonkajšej činnosti EÚ do jedného nástroja, ktorý postupne zefektívňuje a harmonizuje predchádzajúce početné nástroje; zastáva však názor, že hoci toto zjednodušenie zvýšilo flexibilitu a efektívnosť, nebolo sprevádzané dostatočnou úrovňou účinnej zodpovednosti a transparentnosti; v tejto súvislosti zdôrazňuje, že opatrenia možno považovať za účinné len vtedy, ak sa to dá dokázať jasnými a porovnateľnými mechanizmami monitorovania a hodnotenia; pripomína zistenia osobitnej správy Európskeho dvora audítorov č. 14/2023, v ktorej sa poukázalo na to, že viac než 20 % ukazovateľov zaradených do vzorky však nemalo žiadnu východiskovú hodnotu alebo nejasnú východiskovú hodnotu a 24 % nemalo žiadne ciele alebo malo nejasné ciele, zatiaľ čo zdroje údajov vo viacročných orientačných programoch boli roztrieštené alebo chýbali; vyzýva Komisiu, aby zaviedla povinné používanie ukazovateľov globálneho európskeho rámca výsledkov, ktoré by mali byť normou, pre opatrenia počas celého cyklu viacročných orientačných programov, konkrétne plánovania, vykonávania a podávania správ o výsledkoch, a aby výrazne zvýšila kapacity delegácií EÚ; zdôrazňuje, že nástroj by mal zabezpečiť účinné, efektívne, koherentné a inkluzívne vykonávanie, ktoré sa bude opierať o zásadu prvoradosti politiky a bude v súlade so strategickými záujmami a hodnotami EÚ a prioritami partnerských krajín; opakuje svoju výzvu Komisii, aby aspoň dvakrát ročne uverejnila správu o pokroku v oblasti účinnosti pomoci, ktorá by dôsledne obsahovala štandardizované, zrozumiteľné a porovnateľné ukazovatele týkajúce sa spoločného plánovania, spoločného

vykonávania a spoločných rámcov výsledkov; vyzýva Komisiu, aby predložila túto správu o pokroku Európskeho parlamentu;

5. vyjadruje hlboké znepokojenie nad stupňovaním geopolitických nepokojov, autoritárskymi trendmi a nedávnymi útokmi na základy demokracie a právneho štátu na celom svete; žiada, aby sa v polovici obdobia dôkladne zhodnotila schopnosť nástroja dosiahnuť celkové ciele vonkajšej politiky EÚ, a najmä cieľ prispieť k podpore multilateralizmu a udržateľného rozvoja a k ochrane, podpore a presadzovaniu demokracie, právneho štátu, ľudských práv a základných slobôd; zdôrazňuje, že vonkajšia činnosť EÚ v oblasti demokracie vykonávaná v rámci nástroja sa musí prispôsobiť novej geopolitickej realite, ktorá sa vyznačuje konkurenčnými modelmi správy vecí verejných, aby sa lepšie predchádzalo úpadku demokracie a lepšie sa naň reagovalo; vyzýva Komisiu, aby pokrok pri vykonávaní nástroja v rámci programov, výdavkových cieľov a referenčných hodnôt posúdila kritickým okom a s primeranou úrovňou podrobnosti informácií a aby sa zdržala opakovania povrchných politických postojov; opätovne potvrdzuje, že podľa zmlúv a nového Európskeho konsenzu o rozvoji by hlavným cieľom rozvojovej spolupráce malo byť odstránenie chudoby a podpora udržateľného hospodárskeho, sociálneho a environmentálneho rozvoja rozvojových krajín; zdôrazňuje, že prístup „prvoradosť politiky“ by sa mal riadiť zásadami a cieľmi stanovenými v Strategickom kompase pre bezpečnosť a obranu EÚ, Európskom konsenze o rozvoji, programe OSN pre udržateľný rozvoj do roku 2030, Parížskej dohode a akčnom programe z Addis Abeby;

6. vyzýva najmä na poctivé a dôkladné posúdenie uplatňovania článku 42 ods. 4 nariadenia, ktorým sa zriaďuje nástroj, ako aj jeho odôvodnenia 40, kde sa uvádza, že pomoc môže byť pozastavená v prípade zhoršenia situácie v oblasti demokracie, ľudských práv a právneho štátu v tretích krajinách; vyzýva na *ex ante* posúdenia s cieľom určiť možné dôsledky a riziká projektov so zreteľom na ľudské práva v súlade s článkom 25 ods. 5 nariadenia; vyzýva na monitorovanie dodržiavania ľudských práv počas realizácie projektov v tretích krajinách, najmä projektov, pri ktorých existuje vysoké riziko porušovania; vyzýva na pozastavenie alebo úpravu projektov, ktoré prispievajú k porušovaniu ľudských práv v tretích krajinách; vyzýva Komisiu, aby sa aktívne podelila s Európskym parlamentom o všetky posúdenia týkajúce sa ľudských práv; zdôrazňuje, že je potrebné, aby EÚ zaujala zásadnejší prístup pokiaľ ide o partnerské krajiny, ktoré idú opačným smerom, pokiaľ ide o hlavné hodnoty a zásady; ako dobrý príklad v tejto súvislosti podporuje pozastavenie rozpočtovej podpory;

7. vyjadruje znepokojenie nad tým, že financovanie pomoci Ukrajine prostredníctvom mobilizácie rezervy pre nástroj, a nie prostredníctvom vhodného rozpočtového nástroja, vyčerpalo veľkú časť rezervy, pričom nástroj zostal s obmedzenou schopnosťou

reagovať na nepredvídané výzvy; víta návrh Komisie, ktorým sa zriaďuje Nástroj pre Ukrajinu[1] a ktorý by mal zabezpečiť udržateľné dlhodobé financovanie pre Ukrajinu a zároveň zachovať schopnosť nástroja zvládať budúce výzvy;

8. požaduje, aby hodnotenie v polovici obdobia poskytlo právnu a politickú jasnosť, pokiaľ ide o zaradenie Ukrajiny, Moldavskej republiky a Gruzínska do zoznamu príjemcov v rámci kapitoly nástroja týkajúcej sa susedstva; konštatuje, že Ukrajina a Moldavská republika sa stali kandidátmi na vstup do EÚ, zatiaľ čo Gruzínsko sa považuje za potenciálneho kandidáta na členstvo v EÚ; v tejto súvislosti zdôrazňuje, že Ukrajina, Moldavská republika a Gruzínsko by preto mali byť uvedené ako príjemcovia s primeraným prevodom rozpočtových prostriedkov bilaterálneho finančného krytia do nariadenia o nástroji predvstupovej pomoci (IPA III)[2], ktoré má osobitný právny základ a politický rámec oddelený od nástroja a európskej susedskej politiky, čím by sa znížil tlak na nástroj, víta návrh Komisie na nový a osobitný nástroj pre Ukrajinu, ktorý spája všetku budúcu podporu pre Ukrajinu do samostatného nástroja v rámci okruhu 6 VFR s cieľom uspokojiť bezprostredné potreby, ale zdôrazňuje význam využívania dlhodobého nástroja;

9. žiada, aby sa v hodnotení v polovici obdobia posúdilo najmä to, do akej miery financovanie prinieslo hmatateľné výsledky v Afrike v súlade s cieľmi nástroja, so stratégiou EÚ – Afrika a s výsledkami a prioritami stanovenými na 6. samite Africkej únie a EÚ v roku 2022, a aby preskúmala, či je potrebné preskúmanie priorít a cieľov; zdôrazňuje, že analýza hmatateľných výsledkov poskytnutej pomoci na základe jasných ukazovateľov je mimoriadne dôležitá pre primerané posúdenie účinnosti využívania finančných prostriedkov; vyzýva Komisiu, aby lepšie využila možnosť kombinovať geografické balíky v prospech panafrických programov, ako sa uvádza v článku 4 ods. 2 návrhu nariadenia, ktorým sa zriaďuje nástroj, na podporu záväzkov EÚ a Africkej únie; zdôrazňuje, že je potrebné, aby EÚ naďalej aktívne podporovala novú africkú kontinentálnu zónu voľného obchodu, a to aj prostredníctvom tohto nástroja, vychádzajúc z vlastných skúseností s rozvojom európskeho jednotného trhu, s cieľom podnietiť udržateľný hospodársky rozvoj, podporiť tvorbu pracovných miest, znížiť chudobu a zvýšiť spoločnú prosperitu v Afrike; zdôrazňuje, že je potrebné podporiť africké partnerské krajiny pri využívaní veľkého nevyužitého potenciálu kontinentu v oblasti obnoviteľných zdrojov energie a aby sa urýchlil pokrok v plnení cieľa udržateľného rozvoja č. 7 v Afrike, čo nielenže podporí

---

1 Návrh Komisie z 20. júna 2023 na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje Nástroj pre Ukrajinu (COM(2023)0338).

2 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1529 z 15. septembra 2021, ktorým sa zriaďuje nástroj predvstupovej pomoci (IPA III) (Ú. v. EÚ L 330, 20.9.2021, s. 1).

hospodársky rast, tvorbu pracovných miest a sociálny rozvoj, ale aj výrazne zvýši celosvetový podiel obnoviteľných zdrojov energie;

10. opätovne dôrazne potvrdzuje záväzok stanovený v nástroji týkajúci sa odstránenia chudoby, boja proti zmene klímy a potravinovej neistote, boja proti nerovnostiam a diskriminácii a podpory udržateľného ľudského rozvoja; pripomína záväzok Európskej únie a členských štátov zvýšiť oficiálnu rozvojovú pomoc na 0,7 % hrubého národného dôchodku (HND) do roku 2030 vrátane príspevku aspoň 20 % oficiálnej rozvojovej pomoci financovanej v rámci nástroja na sociálne začlenenie a ľudský rozvoj, ako je zdravotníctvo, vzdelávanie, výživa a sociálna ochrana, a poskytnúť 0,2 % HND Únie na oficiálnu rozvojovú pomoc najmenej rozvinutým krajinám; zdôrazňuje, že EFSD+ by sa mal zamerať na podporu investícií ako prostriedku, ktorý prispeje k dosiahnutiu cieľov udržateľného rozvoja; zdôrazňuje význam holistického prístupu k ľudskej bezpečnosti ako novej riadiacej paradigmy; v súvislosti s nadchádzajúcim procesom programovania žiada, aby sa akčný plán EÚ pre rodovú rovnosť III vykonával v plnom rozsahu s pevným záväzkom k rodovému hľadisku a uplatňovaniu hľadiska rodovej rovnosti a aby sa globálna stratégia EÚ v oblasti zdravia a akčný plán pre mládež zaviedli v rámci vonkajšej činnosti EÚ; zdôrazňuje potrebu zvýšiť úsilie EÚ o podporu a ochranu ľudských práv v rámci jej vonkajšej činnosti a víta preskúmanie vykonávania akčného plánu EÚ pre ľudské práva a demokraciu v polovici trvania; zdôrazňuje, že je dôležité zaujať silný protikorupčný postoj vo všetkých rozvojových snahách EÚ, a podporuje závery Rady zo 4. mája 2023 o korupcii ako prekážke rozvoja;

11. zdôrazňuje, že investície do ľudského rozvoja sú kľúčové pre boj proti nerovnostiam a že vzdelávanie vrátane odborného vzdelávania by malo zostať jasnou prioritou v nadchádzajúcom procese programovania, keďže umožňuje rozvojovým partnerským krajinám uvoľniť potenciál ľudského kapitálu ich mladých ľudí a podporiť ľudský rozvoj, hospodársky rast a zamestnanosť v ich krajinách; vyzýva Komisiu, aby zaviedla ukazovateľ politiky v oblasti detí, ktorý by vychádzal z existujúcej metodiky vyvinutej v oblasti rodovej rovnosti, klímy, migrácie a digitalizácie, a umožnil tak inštitúciám a partnerom EÚ merať a monitorovať investície do detí; zdôrazňuje, že sledovanie a monitorovanie investícií EÚ do detí má zásadný význam pre preukázanie pridanej hodnoty a účinnosti EÚ; zdôrazňuje, že COVID-19 bol pre krajiny s nízkymi a strednými príjmami výstražným signálom, pričom zdôraznil potrebu urýchliť pokrok pri budovaní univerzálnych, verejne financovaných zdravotníckych systémov; žiada, aby sa pri plánovaní nástroja uprednostňovali granty a podpora verejného sektora v oblasti zdravia s cieľom zabezpečiť, aby sa rozvojová pomoc dostala v prvom rade k ľuďom; zdôrazňuje, že je dôležité naďalej vyčleňovať dostatočné rozpočtové prostriedky na zlepšenie sociálnych výsledkov a riešenie systémových problémov;

12. vyjadruje znepokojenie nad stavom práv LGBTIQ+ osôb na celom svete, ako aj nad všeobecným odporom voči právam žien, rodovej rovnosti a sexuálnemu a reprodukčnému zdraviu a právam v rozvojových krajinách; vyzýva Komisiu a ESVČ, aby riešili neúspech pri uznávaní a ochrane týchto práv; v tejto súvislosti zdôrazňuje, že je potrebné uprednostniť cielenú podporu organizácií občianskej spoločnosti a komunít, ktoré sa zasadzujú za dodržiavanie sexuálneho a reprodukčného zdravia a práv, práv žien, rodovej rovnosti, komunity LGBTIQ+ a iných marginalizovaných skupín obyvateľstva vrátane posilnených opatrení na dekriminalizáciu homosexuality; pripomína, že najmenej 85 % nových opatrení realizovaných v rámci nástroja by malo mať rodovú rovnosť ako hlavný alebo významný cieľ a aspoň 5 % z nich by malo mať ako hlavný cieľ rodovú rovnosť a práva a posilnenie postavenia žien a dievčat;

13. zdôrazňuje, že je dôležité splniť všetky výdavky nástroja a programové ciele, a žiada podrobné informácie o pokroku dosiahnutom v tejto oblasti; vyjadruje poľutovanie nad výrazným deficitom pri dosahovaní klimatického cieľa nástroja vo výške 30 %, prispievaní k cieľu 10 % v oblasti biodiverzity v rámci VFR na roky 2026 a 2027 a pri zabezpečovaní splnenia globálnych finančných záväzkov EÚ v rámci OSN, najmä pokiaľ ide o príspevok do fondu pre straty a škody; pripomína, že zmena klímy bude čoraz viac vyvíjať tlak na produkciu potravín a prístup k nim, najmä v zraniteľných regiónoch, čo ohrozí potravinovú bezpečnosť a výživu; ďalej pripomína, že biodiverzita je kľúčovým faktorom v boji proti zmene klímy a že strata biodiverzity a ekosystémových služieb oslabí pokrok pri plnení približne 80 % posudzovaných čiastkových cieľov udržateľného rozvoja; požaduje podrobný plán, v ktorom by sa uviedlo, ako chce Komisia splniť ciele v oblasti výdavkov a rodové ciele do konca VFR;

14. opätovne potvrdzuje záväzok načrtnutý v nástroji riešiť základné príčiny neregulárnej migrácie a núteného vysídľovania; zastáva názor, že bez toho, aby boli dotknuté nepredvídané okolnosti, by sa mal dodržiavať záväzok v rámci nástroja vyčleniť orientačne 10 % finančného krytia nástroja na opatrenia na podporu riadenia a správy migrácie a núteného vysídľovania v rámci cieľov nástroja a že táto doložka by sa nemala znovu otvoriť; konštatuje však, že 14 % prostriedkov vyčlenených v roku 2021 prispelo k cieľu výdavkov na migráciu; očakáva, že bude pravidelne dostávať podstatné informácie o aktuálnom stave;

15. vyjadruje poľutovanie nad tým, že súčasné využívanie piliera rýchlej reakcie neprispieva viditeľne a účinne k presadzovaniu záujmov EÚ vo svete; preto žiada, aby sa opätovne zvážilo obnovenie programovej podpory cieľov zahraničnej a bezpečnostnej politiky EÚ počas hodnotenia v polovici obdobia v roku 2024;

Zabezpečenie potrebných zdrojov a mobilizácia investícií

16. zdôrazňuje, že revízia VFR v polovici trvania v roku 2024 by v žiadnom prípade nemala viesť k zníženiu prostriedkov nástroja alebo k ich prerozdeleniu medzi dlhodobými tematickými a geografickými programami venovanými na udržateľnému rozvoju; vyjadruje znepokojenie nad tým, že nástroj je od začiatku VFR na roky 2021 – 2027 nedostatočne financovaný a že jeho geografické zameranie sa uskutočnilo na úkor dôležitých tematických položiek financovania, ako je prioritná oblasť „pre ľudí“ v rozpočtovej položke Globálne výzvy, ktorá bola v dôsledku pandémie COVID-19 pod ešte väčším tlakom, pričom ponecháva len malý alebo žiadny manévrovací priestor na úplné splnenie záväzkov EÚ týkajúcich sa podpory multilaterálnych iniciatív v oblasti zdravia v nasledujúcich rokoch; zdôrazňuje, že nedostatok finančných prostriedkov vytvára nebezpečnú priepasť medzi ambíciami EÚ a jej schopnosťou splniť svoje sľuby; pripomína, že nedostatočné financovanie bude takisto viesť k škodlivej hospodárskej súťaži medzi krátkodobými potrebami a dlhodobými investíciami a medzi hlavnými rozvojovými sektormi, čo v konečnom dôsledku obmedzí účinnosť pomoci EÚ a jej príspevok k dosiahnutiu cieľov Agendy 2030; zdôrazňuje kľúčovú úlohu nástroja, EFSD+ a EAG pri poskytovaní strategického rámca pre kombinované financovanie, znižovanie rizika investícií a záruky a pri mobilizácii zdrojov zo súkromného sektora s podporou rozpočtu EÚ, osobitne vzhľadom na rastúcu geopolitickú a hospodársku súťaž; zdôrazňuje, že projekty kombinovaného financovania a účinné partnerstvá so súkromným sektorom v rozvojových krajinách sa musia zameriavať na maximalizáciu výsledkov rozvoja a musia byť v súlade s cieľmi udržateľného rozvoja, Parížskou dohodou a národnými rozvojovými prioritami; pripomína, že podpora súkromného sektora je skôr doplnkom k verejným investíciám, a nie ich náhradou, najmä do kritických služieb, ako sú zdravotníctvo, vzdelávanie a sociálna ochrana, ktoré poskytujú rozhodujúce dlhodobé vyhliadky na prekonanie chudoby; žiada, aby sa v rámci EFSD+ nefinancovali investície, ktoré majú negatívny vplyv na ciele udržateľného rozvoja, najmä boj proti zmene klímy; žiada, aby bol dlhodobý rozpočet upravený tak, aby chránil pozitívny vplyv, vplyv a dôveryhodnosť EÚ na svetovej scéne;

17. uznáva osobitnú úlohu investícií EÚ, ktoré musia odrážať strategické záujmy a rozvojové ciele EÚ aj našich partnerských krajín, ako aj hodnoty EÚ, a zdôrazňuje dôležitú úlohu, ktorú pri ich realizácii zohrávajú rozpočtové záruky podľa zásady prvoradosti politiky; zdôrazňuje, že je dôležité zabezpečiť, aby záruky vyvážili riziko spojené s krajinami s najvyšším rizikom pre investície, aby sa príslušné investície nasmerovali aj do nich; zdôrazňuje, že EÚ by mala ísť v tomto smere príkladom vzhľadom na prebiehajúcu diskusiu o reforme multilaterálnych rozvojových bánk;

18. berie na vedomie osobitnú úlohu, ktorú EIB zohráva v európskej

finančnej štruktúre pre rozvoj, ako sa uvádza v článku 209 ZFEÚ a v článku 36 nariadenia, ktorým sa zriaďuje nástroj, a uznáva potenciál EIB mobilizovať dodatočné finančné prostriedky, ktoré prispievajú k cieľom nástroja; víta vytvorenie EIB Global, ktorá začala fungovať od 1. januára 2022 a ktorej cieľom je zvýšiť prítomnosť a odbornosť banky v rozvojových krajinách; konštatuje, že od zriadenia novej rozvojovej zložky EIB Global v rekordnej miere využívala špecializované investičné okno, ktoré jej bolo zverené v rámci nástroja, a v roku 2022 poskytla viac ako 10 miliárd EUR, najmä na podporu Ukrajiny a Global Gateway; pripomína význam rozpočtu EÚ ako jediného garanta činnosti EIB poskytovať úvery mimo EÚ na podporu politík EÚ; požaduje zvýšenie záruk poskytnutých EIB z rozpočtu EÚ s cieľom umožniť EIB pokračovať v poskytovaní dôležitých operácií verejného a súkromného sektora na Ukrajine a rozšíriť svoje činnosti na globálnom Juhu; vyzýva EIB, aby využila svoje postavenie na mobilizáciu investícií do udržateľného rozvoja v súlade s cieľom a kritériami stanovenými v EFSD+; vyzdvihuje dôležitú úlohu EIB pri spolupráci s Komisiou s cieľom poskytnúť 100 miliárd EUR z 300 miliárd EUR viazaných v rámci stratégie Global Gateway; vyzýva EIB, aby uprednostnila program udržateľného rozvoja; vyzýva EIB, aby prevzala väčšie riziko pri financovaní projektov s vysokou sociálnou návratnosťou; vyzýva EIB, aby pokračovala v posilňovaní svojej prítomnosti v tejto oblasti, a to na základe súčasného prístupu spoločného umiestnenia v rámci delegácií EÚ, pričom by mala ďalej využívať možné synergie s Európskou bankou pre obnovu a rozvoj (EBOR) a inými Európskymi rozvojovými finančnými inštitúciami (PZI); nabáda EIB, aby sa naďalej aktívne zapájala do rozvoja plánovania, monitorovania a hodnotenia na úrovni jednotlivých krajín, a to ruka v ruke s delegáciami EÚ a prostredníctvom spolufinancovania s PZI; vyzýva na silnejšiu koordináciu medzi Komisiou a ESVČ a delegáciami EÚ s cieľom uľahčiť diskusie a spoluprácu s príslušnými aktérmi v teréne v záujme určenia projektov, ktoré najlepšie spĺňajú ciele účinnosti rozvoja;

19. víta „otvorenú štruktúru“ EFSD+, ktorá bola vytvorená na podporu investícií súkromného sektora, a vyzýva Komisiu, EIB, EBOR, členské štáty a PZI, aby v plnej miere využívali možnosti, ktoré poskytuje EAG a príslušné investičné okná na podporu udržateľných investícií súkromného sektora; zdôrazňuje, že je potrebné využiť financovanie súkromného sektora s osobitným dôrazom na malé a stredné podniky, a vyzýva na zvýšenie úsilia pri riešení prekážok a bariér pre investície; okrem toho uznáva dôležitú úlohu súkromného sektora pri vytváraní nových investícií, zamestnanosti a financovania rozvoja tam, kde je to možné; pripomína právomoc kontroly Európskeho parlamentu a potrebu transparentnosti pri využívaní EFSD+;

Strategický prístup

20. víta prístup Tímu Európa a jeho cieľ zvýšiť súdržnosť, vplyv

a viditeľnosť rozvojových projektov EÚ a vyzýva na viac spoločných akcií s členskými štátmi, najmä iniciatív Tímu Európa; opätovne poukazuje na pripomienku Dvora audítorov, že príspevky jednotlivých členských štátov na iniciatívy Tímu Európa nie sú uvedené vo viacročných orientačných programoch, čo spôsobuje neistotu, pokiaľ ide o finančnú podporu členských štátov, čo prispieva k tomu, že budúcnosť týchto iniciatív ako kolektívnej iniciatívy je nejasná; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby preskúmali účinnosť tohto prístupu a informovali Európsky parlament o svojich zisteniach; vyzýva Komisiu, aby objasnila úlohy v rámci prístupu Tímu Európa a navrhla mechanizmus, ktorým sa zvýši transparentnosť a demokratická kontrola týchto iniciatív; ďalej vyzýva na spoločný postup EÚ a členských štátov s cieľom zvýšiť účinnosť a maximalizovať zdroje; nabáda členské štáty a PZI, EIB a EBOR, aby zohrávali aktívnejšiu úlohu v Tíme Európa prostredníctvom finančných záväzkov a spoločných opatrení riadených Komisiou;

21. víta stratégiu Global Gateway ako spoločnú reakciu EÚ na globálne výzvy; zastáva názor, že v čase nových geostrategických výziev sa aktéri EÚ v oblasti zahraničnej a bezpečnostnej politiky a rozvojovej spolupráce musia lepšie koordinovať s cieľom zvýšiť prítomnosť a viditeľnosť EÚ na celom svete prostredníctvom investícií do infraštruktúry, ktoré vytvárajú národnú hodnotu v partnerských krajinách v súlade s cieľmi udržateľného rozvoja; pripomína, že Global Gateway treba chápať ako strategickú koncepciu, v ktorej je integrovaná zahraničná, hospodárska a rozvojová politika; zdôrazňuje, že v rozvojových krajinách sú potrebné rozsiahle investície do tvrdej aj mäkkej infraštruktúry, od digitálnych, dopravných a energetických sietí až po zdravotníctvo, vzdelávanie a potravinové systémy; vyjadruje však poľutovanie nad nedostatočnou transparentnosťou a chýbajúcim regulačným rámcom pre riadenie a vykonávanie stratégie v rámci cieľov a priorít nástroja; zdôrazňuje potrebu primeraného zapojenia a kontroly zo strany parlamentu, ako aj konzultácií s podnikateľským sektorom a organizáciami občianskej spoločnosti prostredníctvom jasného rámca riadenia, ktorý by rýchlo zvýšil investície a zviditeľnenie EÚ v partnerských krajinách v zložitom geopolitickom kontexte; vyzýva Komisiu, aby aktualizovala spoločné oznámenie o Global Gateway cieľom objasniť rámec riadenia vrátane kontrolnej úlohy Európskeho parlamentu a jasne definovala, čo je to projekt v rámci Global Gateway a čo odlišuje takéto projekty od iných investičných projektov; žiada, aby sa objasnilo, ako sa uplatňuje finančné nariadenie EÚ a pravidlá verejného obstarávania; žiada, aby sa stratégia vykonávala rýchlejšie vzhľadom na existujúce a vznikajúce globálne výzvy;

22. vyjadruje poľutovanie nad tým, že financovanie stratégie Global Gateway nie je dostatočne jasné, a pripomína, že takéto nové iniciatívy by sa mali financovať prostredníctvom nových rozpočtových

prostriedkov a súvisiaceho zvýšenia stropu okruhu 6; vyzýva Komisiu, aby systematickejšie zapájala organizácie občianskej spoločnosti do projektov Global Gateway a iniciatív Tímu Európa a aby zvážila aktívne zapojenie miestnych organizácií občianskej spoločnosti do programovania pre každú krajinu;

23. zdôrazňuje význam efektívnejšieho využívania synergií a lepšej harmonizácie finančných iniciatív, ktoré uskutočňuje EIB, EBOR a ďalšie rozvojové finančné inštitúcie a ktoré sú zamerané na krajiny európskeho susedstva, pričom osobitný význam sa pripisuje kandidátskym krajinám EÚ;

Parlamentná kontrola

24. pripomína právomoci Európskeho parlamentu v oblasti politickej a rozpočtovej kontroly a konzultácií a zdôrazňuje úlohu geopolitického dialógu na vysokej úrovni pri poskytovaní všeobecných usmernení k vykonávaniu nástroja; zdôrazňuje, že je dôležité mať podrobné informácie o rozpočte, ktorý sa plnil alebo sa bude plniť; zdôrazňuje, že Európsky parlament potrebuje úplný a včasný prístup k dokumentom a musí byť schopný monitorovať vplyv projektov a dosiahnutý pokrok, aby mohol lepšie vyhodnotiť ich rozsah a vplyv, a preto potrebuje úplný prístup k štandardizovaným východiskovým a cieľovým ukazovateľom, ako aj k zdrojom údajov; vyzýva Komisiu, aby zabezpečila konzistentný medziinštitucionálny tok informácií, aby bol Európsky parlament informovaný o investičných projektoch vrátane projektov Global Gateway, a aby v plnej miere sprístupnila rámec riadenia výsledkov; opakuje, že je potrebné v plnej miere zohľadniť stanoviská Európskeho parlamentu; ďalej pripomína, že uznesenia Európskeho parlamentu sú súčasťou celkového politického rámca na vykonávanie nástroja; naliehavo vyzýva Komisiu, aby výrazne zlepšila včasné poskytovanie dokumentácie Európskeho parlamentu pred geopolitickým dialógom na vysokej úrovni, ako aj spôsob, akým zohľadňuje odporúčania Európskeho parlamentu, najmä tým, že po každom dialógu začne písomný postup, v ktorom sa uvedie, ako bude nadväzovať na každé konkrétne odporúčanie Európskeho parlamentu;

25. vyzýva Komisiu, aby využila revíziu VFR na zdokonalenie nomenklatúry nástroja zahrnutím väčšieho počtu rozpočtových riadkov s cieľom umožniť rozpočtovému orgánu vykonávať jeho kontrolné právomoci, najmä pokiaľ ide o rozpočtové riadky týkajúce sa susedskej politiky, na posilnenie transparentnosti s cieľom dosiahnuť politiku založenú na údajoch, ktorú možno kontrolovať z hľadiska jej cieľov, a na lepšie zohľadnenie strategického prístupu a zlepšenie dlhodobého plánovania; upozorňuje, že prekrývanie finančných nástrojov, napríklad v súvislosti so zárukami, sťažuje kontrolu; vyzýva Komisiu, aby po konzultáciách s Európskym parlamentom poskytla v jednom dokumente zrozumiteľný, jasný a úplný prehľad o finančných nástrojoch, ich vzájomných vzťahoch

a rôznych zúčastnených aktéroch, ako aj úplný a presný prehľad o grantoch a zárukách a spôsobe ich krytia; vyzýva Komisiu, aby rozpočtovému orgánu poskytovala štvrťročné aktualizácie vrátane informácií o využívaní a sumách rozpočtových záruk spolu s odhadovanými dotáciami a prognózami do budúcnosti, ako aj aktuálnym stavom, pokiaľ ide o výdavky a ciele súvisiace s programom;

26. zdôrazňuje význam procesu programovania, pričom v tejto súvislosti zdôrazňuje kľúčovú úlohu ESVČ a delegácií EÚ, ako aj pri zabezpečovaní riadneho zapojenia partnerských krajín a iných aktérov rozvoja do celého procesu, a to aj prostredníctvom podpory úzkej a transparentnej konzultácie s regionálnymi a miestnymi orgánmi a ich zapojenia s cieľom určiť spoločné priority a posilniť pocit spoluzodpovednosti partnerských krajín; zdôrazňuje, že vo vonkajšej činnosti EÚ je dôležité zaručiť účinný prístup založený na potrebách a zameraný na ľudí a zdôrazňuje zásadnú úlohu, ktorú by mali zohrávať miestni partneri a občianska spoločnosť pri navrhovaní, vykonávaní, monitorovaní a hodnotení programov; okrem toho zdôrazňuje význam organizácií občianskej spoločnosti a prípadne súkromného sektora v procese vykonávania nástroja, najmä v procese programovania; potvrdzuje, že je potrebné zintenzívniť podporu občianskej spoločnosti na celom svete;

27. vyjadruje poľutovanie nad urýchleným procesom programovania, ktorý sa uskutočnil v druhom polroku 2021, čo zabránilo primeranej kontrole Európskeho parlamentu; so znepokojením berie na vedomie zistenia uvedené v osobitnej správe Európskeho dvora audítorov č. 14/2023, v ktorej sa dospelo k záveru, že proces programovania by sa mohol zlepšiť; očakáva, že Komisia a ESVČ budú konať na základe odporúčania Dvora audítorov a zohľadnia získané poznatky pri ďalšom programovaní; vyzýva Komisiu, aby zabezpečila predvídateľnejšie a transparentnejšie programovanie, vypracovala štandardizovanú, porovnateľnú a transparentnú metodiku prideľovania finančných prostriedkov krajinám susedstva, zabezpečila prísne uplatňovanie v prípade krajín, ktoré nepatria do susedstva, a objasnila metodiku posudzovania vplyvu podpory EÚ a zabezpečila jej relevantnosť v meniacom sa geopolitickom kontexte;

28. víta nedávne nástroje makrofinančnej pomoci prijaté na podporu viacerých krajín, najmä Ukrajiny, s cieľom riešiť dôsledky ruskej útočnej vojny proti Ukrajine; vyjadruje poľutovanie nad nedostatkom informácií poskytovaných rozpočtovým orgánom o riadení financovania úrokových nákladov makrofinančnej pomoci; vyjadruje znepokojenie nad tým, že pri súčasnom financovaní úrokových nákladov makrofinančnej pomoci prostredníctvom mobilizácie rezervy nástroja nazvanú Rezerva na vznikajúce výzvy a priority, a nie prostredníctvom nových rozpočtových prostriedkov, hrozí vyčerpanie väčšiny, ak nie celej rezervy na zostávajúce obdobie, v dôsledku čoho zostane nástroj bez schopnosti reagovať na

nepredvídané výzvy; zdôrazňuje preto potrebu nájsť udržateľné dlhodobé riešenia financovania pri zachovaní schopnosti zvládnuť budúce výzvy;

29. vyjadruje poľutovanie nad tým, že Komisia pred mobilizáciou rezervy vždy neinformuje Európsky parlament, a vyjadruje poľutovanie nad praxou zasielania listov, ktoré prichádzajú až po mobilizácii, čo účinne narúša právo Európskeho parlamentu na kontrolu a bráni Komisii, aby v plnej miere zohľadnila pripomienky Európskeho parlamentu k povahe a cieľom mobilizácie a k plánovaným finančným čiastkam; vyzýva Komisiu, aby vždy podrobne informovala Európsky parlament pred mobilizáciou finančných prostriedkov z rezervy a aby zohľadnila jeho pripomienky v súlade s odôvodnením 71 nariadenia, ktorým sa zriaďuje nástroj;

30. vyjadruje poľutovanie nad tým, že Komisia pri využívaní rezervy nerešpektuje článok 17 tohto nariadenia, ktorým sa zriaďuje nástroj, najmä pokiaľ ide o financovanie nových legislatívnych iniciatív; vyjadruje znepokojenie nad tým, že už 80 % finančných prostriedkov, ktoré sú k dispozícii v rámci rezervy nástroja na roky 2021 – 2027, bolo už vyčlenených, pričom na obdobie do roku 2027 zostáva len 1,9 miliardy EUR (21 %); vyjadruje poľutovanie nad tým, že 60 % zostávajúcich finančných prostriedkov na rezervu bolo vopred pridelených bez toho, aby sa zohľadnili očakávané budúce potreby, ako je balík pre sýrskych utečencov;

31. pripomína, že väčšie zapojenie Európskeho parlamentu do všetkých fáz riadenia a vykonávania nástroja bolo podmienkou prijatia toho, aby sa predchádzajúce nástroje na financovanie vonkajšej činnosti zlúčili v rámci nástroja (ako sa stanovuje v uznesení Európskeho parlamentu z 18. apríla 2018 o vykonávaní nástrojov EÚ na financovanie vonkajšej činnosti: preskúmanie v polovici trvania v roku 2017 a budúca architektúra po roku 2020 na rokovanie o nástroji z roku 2019); pripomína, že nástroj ponúka možnosť vykonať legislatívne zmeny nariadení o nástroji a IPA III a navrhuje dôkladné posúdenie úlohy Európskeho parlamentu pri poskytovaní strategického riadenia a kontroly, alebo vzhľadom na nedostatočné zapojenie Európskeho parlamentu do pozastavenia pomoci alebo využívania rezervy, ako aj pravidelné schôdze výboru pre nástroj, ktoré majú nevyužitý potenciál;

32. očakáva, že Európsky parlament bude plne zapojený do programovania týkajúceho sa druhej polovice VFR a viacročných orientačných plánov na roky 2025 – 2027;

33. domnieva sa, že súčasný systém podávania správ o činnosti EÚ v danej krajine, regióne alebo tematickej oblasti je nedostatočný a príliš právne formalistický; požaduje pragmatické a rýchle zlepšenia, pokiaľ ide o aktualizáciu užitočných údajov, a aby sa Európskemu parlamentu pružne a včas poskytovali príklady

najlepších postupov pri vykonávaní, pričom by sa v prípade potreby uplatňovali vhodné pravidlá dôvernosti; domnieva sa, že databáza verejných projektov nie je používateľsky ústretová a nepomáha s aktuálnymi informáciami; zdôrazňuje, že investičné projekty EÚ by mali podliehať hodnoteniu, monitorovaniu a podávaniu správ, aby sa určila ich účinnosť a aby sa predišlo neúmyselným negatívnym vplyvom;

34. vyzýva Komisiu, aby spolu s EIB, EBOR a ďalšími európskymi PZI vypracovala štandardizované postupy vrátane hodnotení *ex ante* a *ex post* a uplatňovania rámca Komisie pre riadenie výsledkov; naliehavo žiada Komisiu, aby tento rámec zverejnila a aby zabezpečila, že PZI, ktoré používajú vlastné ukazovatele, ich jasne definujú a vysvetlia ich uplatňovanie a porovnateľnosť s rámcom; vyzýva Komisiu, aby monitorovala normy environmentálneho, sociálneho a správneho dosahu všetkých investičných projektov; vyzýva Komisiu, aby sprístupnila rámec riadenia výsledkov EFSD+ s cieľom uľahčiť kontrolu pokroku smerom k zodpovednejšiemu financovaniu rozvoja;

Ďalší postup

35. žiada, aby sa hodnotenie v polovici obdobia v čo najväčšej možnej miere využilo na aktualizáciu buď nástroja, alebo jeho delegovaných aktov v prioritných oblastiach a na prehodnotenie platnosti geografických a tematických viacročných orientačných plánov vrátane výraznejších podmienok týkajúcich sa súladu s medzinárodným právom, ľudskými právami, právnym štátom a demokraciou, zosúladenia so zahraničnou politikou EÚ a uplatnenia súvisiaceho mechanizmu pozastavenia ako poslednej možnosti, ak sa zahraničná politika krajiny prijímajúcej finančné prostriedky z nástroja úplne odlišuje od zahraničnej politiky EÚ; zdôrazňuje, že je dôležité zviditeľniť akcie EÚ, najmä úsilie v oblasti rozvojovej spolupráce; vyzýva preto na vybavenie ESVČ a delegácií EÚ potrebnými nástrojmi na rozvoj ich strategických komunikačných schopností, aby mohli lepšie vysvetľovať opatrenia EÚ rozhodovacím orgánom a širokej verejnosti v tretích krajinách a bojovať proti dezinformáciám; vyzýva EÚ, aby sa postavila proti akejkoľvek podpore agresorských štátov a ich politík, najmä proti Ruskej federácii v jej agresívnej vojne proti Ukrajine;

36. zdôrazňuje, že hodnotenie v polovici obdobia by mali sprevádzať potrebné legislatívne zmeny nástroja a nástroja IPA III, aby príslušné nariadenia odrážali nový štatút Ukrajiny a Moldavska ako kandidátskych krajín EÚ, a nový delegovaný akt, v ktorom sa stanovia konkrétne ciele a prioritné oblasti spolupráce pre každý región; zdôrazňuje význam poskytovania finančných prostriedkov prostredníctvom PZI a EIB, ktoré sa zameriavajú na prístup ku kritickým surovinám a súvisiace opatrenia v oblasti zručností, infraštruktúry a regulačného rámca v súlade s environmentálnymi a sociálnymi normami EIB, ako súčasť spoločného plánovania EÚ a jej

partnerov na rozvoj energie z obnoviteľných zdrojov v kontexte dosahovania cieľov udržateľného rozvoja;

37. domnieva sa, že geopolitické výzvy, ktoré sa objavili v súvislosti s ruskou útočnou vojnou proti Ukrajine, a rastúci zhubný vplyv a priebojnosť Čínskej ľudovej republiky si vyžadujú výrazné zvýšenie rozpočtu nástroja; zdôrazňuje, že výzvy sú rozšírené po celom svete, čo znamená, že EÚ musí zvýšiť svoj geopolitický vplyv, pričom musí zostať oddaná svojim hodnotám a zásadám; zdôrazňuje, že na tieto výzvy bude možné reagovať vyváženým spôsobom len vtedy, ak sa zachová rovnaký pomer pridelených prostriedkov pre každú oblasť nástroja; vyjadruje obavy, že EÚ stráca vplyv a viditeľnosť v prospech alternatívnych ponúk Číny a Ruska; vyzýva EÚ, aby reagovala na očakávania partnerských krajín a urýchlene plnila politické dohody, ktoré s nimi uzavrela, ako je dohoda nasledujúca po Dohode z Cotonou, aby posilnila svoj status spoľahlivého spojenca v oblasti rozvojovej spolupráce a dokázala, že medzinárodný systém založený na pravidlách dokáže čeliť súčasným výzvam;

38. trvá na tom, že Európsky parlament je súčasťou Tímu Európa a malo by sa s ním tak zaobchádzať, a preto očakáva častejšie, podrobnejšie a zmysluplnejšie informácie o vykonávaní nástroja vrátane zoznamu investícií EIB zahŕňajúcich finančné prostriedky nástroja;

39. poznamenáva, že pilotné projekty a prípravné akcie sú nové iniciatívy, ktoré sa môžu zmeniť na programy financovania EÚ, ak by sa ukázali ako úspešné; zdôrazňuje, že pre Európsky parlament sú príležitosťou na zavedenie programov, ktoré by inak neboli financované; zdôrazňuje, že pri širšom výklade nástroj teoreticky predstavuje právny základ pre všetky iniciatívy, čo bráni oprávnenosti, a de facto znemožňuje iniciatívy Európskeho parlamentu;

°

° °

40. poveruje svoju predsedníčku, aby toto uznesenie postúpila Komisii, podpredsedovi Komisie/vysokému predstaviteľovi Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, Rade, Európskej investičnej banke a ďalším príslušným európskym rozvojovým finančným inštitúciám.